

“ดิฉัน (เมียฝรั่ง)ไม่ใช่โสเภณี”: ภาษากับอัตลักษณ์

ในวาทกรรมสาธารณะ

“Dichan (Mia Farang) Maichai Sopheni”: Language and Identity in Public Discourse

ทินวัฒน์ สร้อยกุดเรือ

Thinnawat Sroikudrua

สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

Program in Thai Language, Faculty of Humanities and Social Sciences

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Khon Kaen University

บทคัดย่อ

“ดิฉันไม่ใช่โสเภณี” เป็นนวนิยายที่ผลิตขึ้นจากสังคมและวัฒนธรรมไทย ในช่วงของการเคลื่อนย้ายฐานทัพทหารอเมริกันออกจากประเทศไทย ประกอบกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวและนโยบายเปิดประเทศเพื่อชดเชยจำนวนนักท่องเที่ยวที่หายไปกับการถอนฐานทัพ อีกทั้งแรงงานผู้หญิงได้เคลื่อนย้ายจากภาคการเกษตรสู่ภาคอุตสาหกรรมตามแผนนโยบายเศรษฐกิจ ปัจจัยทางสังคมเหล่านี้มีผลโดยทางอ้อมผ่านวิถีปฏิบัติของผู้คนในสังคมจนเกิดตัวบทวาทกรรมสาธารณะต่างๆ ขึ้นมา นวนิยายเรื่องนี้เช่นกันแม้เมียฝรั่งจะพยายามปฏิเสธว่าตนไม่ใช่โสเภณี แต่นวนิยายเรื่องนี้กลับยิ่งผลิตซ้ำ ตอกย้ำ ให้อัตลักษณ์เมียฝรั่ง มีความเกี่ยวข้องกับการเป็นโสเภณี การมีชีวิตที่ยากลำบาก การมีชีวิตที่ไม่ประสบความสำเร็จกับสามีคนไทย และการถูกสังคมดูถูกรังเกียจ

คำสำคัญ : เมียฝรั่ง, อัตลักษณ์, วาทกรรมสาธารณะ

Abstract

The sociocultural contexts that shape the production of the novel entitled, “*Dichan Maichai Sophen*” (Translation: “*I am not a prostitute.*”) are the American military withdrawal from Thailand; the Thai state’s policies in boosting the growth of tourism sector to compensate the decreasing number of tourists due to the military withdrawal; and the increasing number of female workforce which changes from working in an agricultural sector to an industrial sector due to the National Economic and Social Development Plans of Thailand. These sociocultural factors indirectly shape the production of public discourse such as novels through the sociocultural practice. Although Mia Farang in this novel try to deny that they are a prostitute, the novel still reproduces negative identities of Mia Farang; i.e., being a prostitute, having a hard life, having a failed marriage with Thai men, and being insulted and humiliated.

Keywords : Mia Farang, Identity, Public Discourse

บทนำ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงให้เห็นถึงวาทกรรมสาธารณะ (Public discourse) ว่าถูกผลิตขึ้นภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมในยุคหนึ่งๆ และตัวบทวาทกรรมสาธารณะนี้เองมีอิทธิพลต่อการประกอบสร้างชุดความคิดต่างๆ ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้กับผู้คนในสังคมได้รับรู้จนเกิดการครอบงำและหลงเชื่อวาลังนั้นเป็นความจริง บทความนี้ได้นำแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis) ของ Fairclough, Norman (1995) มาอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมที่มีผลต่อการสร้างหรือผลิตตัวบทและตัวบทนั้นมีผลต่อการผลิตซ้ำและต่อยอดชุดความคิดของผู้คนในสังคมที่มีต่อเมียนมาร์

ตัวบทวาทกรรมสาธารณะที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเมียนมาร์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510-2554 ได้แก่ หนังสือพิมพ์ เพลง นวนิยายและเรื่องสั้น เป็นตัวบทหนึ่งที่ต่อยอดและผลิตซ้ำเกี่ยวกับความคิดเรื่องเมียนมาร์ให้กับคนในสังคม และวาทกรรมสาธารณะประกอบสร้างตัวบทที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเมียนมาร์จำนวนหนึ่งผลิตชุดความคิดที่เกี่ยวข้องเมียนมาร์ที่มีความเชื่อมโยงกับอาชีพโสเภณีหรือและอาชีพในอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว การผลิตชุดความคิดดังกล่าวถูกเผยแพร่ไปยังกลุ่มคนในวงกว้างอย่างรวดเร็วจนก่อให้เกิดความเข้าใจเมียนมาร์ดังกล่าวเป็นลักษณะภาพเหมารวม (Stereotype) อย่างไรก็ตามในบทความนี้ผู้เขียนได้นำตัวบทจากนวนิยายเรื่อง "ดิฉันไม่ใช่โสเภณี" มาใช้เป็นข้อมูลหลักในการวิเคราะห์ชุดความคิดดังกล่าว

ผู้เขียนใช้การวิเคราะห์ทางด้านภาษาศาสตร์มาวิเคราะห์ตัวบทเพื่อนำไปสู่ชุดความคิดต่างๆ ได้แก่ คำศัพท์ โครงสร้างไวยากรณ์ ความหมาย การเชื่อมโยงความที่อยู่ในระดับเหนือกว่าประโยค ซึ่งการวิเคราะห์ประโยคในตัวบทจะเผยถึงการสร้างภาพแทน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและ อัตลักษณ์ (Fairclough, 1992: 73) ในบทความนี้ผู้เขียนจะนำเสนอเนื้อหาดังต่อไปนี้คือ ลักษณะของตัวบท กลวิธีทางภาษาในการสื่อชุดความคิด วิถีปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการเกิดชุดความคิดดังกล่าว ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตัวบท

ดิฉันไม่ใช่โสเภณี เป็นนวนิยายที่ผลิตขึ้นในปีพ.ศ. 2533 ซึ่งเป็นนวนิยายที่ได้รับความนิยมโดยดีแม่และสะท้อนเรื่องของหญิงไทยที่ไปแสวงโชคในต่างประเทศ

โดยชื่อนวนิยาย “ดิฉันไม่ใช่โสเภณี” เป็นการปฏิเสธมูลบทหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมาก่อนหน้านั้นที่หญิงไทยที่เป็นเมียฝรั่งมีความเชื่อมโยงกับการค้าประเวณีว่าตนเองผู้ซึ่งเป็นเมียฝรั่งนั้นไม่ได้เป็นโสเภณี

ตัวบทในรูปแบบของนวนิยาย

ผลิตซ้ำเป็นภาพยนตร์ เมื่อปี 2536

ดิฉันไม่ใช่โสเภณีเป็นวรรณกรรมประเภทนวนิยาย เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับผู้หญิงไทยที่เสี่ยงชีวิตไปประเทศเยอรมนี โดยหวังจะแต่งงานกับชาวเยอรมันเพื่อให้ได้สิทธิ ในการอยู่ในประเทศเยอรมนีต่อโดยนวนิยายตีแผ่การทำงานของบริษัทจัดหาคู่ รวมถึงชะตากรรมของผู้หญิงต่างแดนหลาย ๆ คน นวนิยายเรื่องนี้เป็นนวนิยายที่ได้รับความนิยมอย่างมากแต่งโดย ผกามาศ ปริชา ตัวบทเรื่องนี้ “ได้นำมาลงเป็นตอน ๆ ในวันอาทิตย์ ตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2531 จนถึง ฉบับสุดท้ายตอนอวสานในเดือน พฤศจิกายน 2532” (ดิฉันไม่ใช่โสเภณี: คำนำ)

นอกจากนี้ตัวบทเรื่องนี่ยังได้รับการผลิตซ้ำด้วยการนำมาสร้างเป็นภาพยนตร์เมื่อปีพ.ศ. 2536 และภาพยนตร์ได้รางวัลพระราชทานพระสุรัสวดี ครั้งที่ 16 ในสาขาผู้แสดงนำหญิงยอดเยี่ยม ผู้กำกับภาพยนตร์ยอดเยี่ยมและบทประพันธ์ยอดเยี่ยม (<https://th.wikipedia.org/wiki/ดิฉันไม่ใช่โสเภณี>) ตัวบทยังคงผลิตซ้ำว่าด้วยแรงขับเคลื่อนมาจากความจน ปัญหาครอบครัวซึ่งเป็นวาทกรรมกระแสหลักให้เธอเลือกที่จะไปเสี่ยงโชค ณ ประเทศเยอรมันโดยเลือกที่จะแต่งงานกับหนุ่มเยอรมันเพื่อหวังเป็นทางออกของปัญหา

ลักษณะตัวบท (Text) เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทนวนิยายที่มีขนาด 13x18.6 ซม. เล่มเดียวจบ โดยแบ่งเป็นตอนทั้งหมด 53 ตอน จำนวน 399 หน้า นวนิยายเรื่องนี้ได้ตีพิมพ์เป็นรูปเล่มจำหน่ายครั้งแรก เมื่อเดือนกันยายน 2533 และได้รับการตีพิมพ์อีกบ่อยครั้ง บทความนี้ได้ใช้ตัวบทที่ตีพิมพ์ครั้งที่ 12 ซึ่งตีพิมพ์ในเดือนกันยายน พ.ศ.2542 จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์เพื่องอักษร และจัดจำหน่ายโดย ห้างหุ้นส่วนจำกัด คีเอทบุ๊ค ในราคา 250 บาท นวนิยายเรื่องนี้ได้ใช้กลวิธีให้ตัวละครเอกเล่าเรื่อง และใช้วิธีการสื่อสารกับผู้อ่านในลักษณะของบันทึกส่วนตัว

ตัวบทได้แบ่งออกเป็นตอน ๆ แต่ละตอนมีชื่อตอน เนื่องจากก่อนหน้านี้ตัวบทได้ถูกตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ทุกวันอาทิตย์ แต่ละตอนมีความยาวประมาณ 8-9 หน้าโดยประมาณ ชื่อตอนในตัวบทมีดังต่อไปนี้ ตายดาบหน้า/ท้องลายพันเดียวก็พอ/ลาก่อนเมืองไทย/ก้าวแรกในเยอรมัน/เจ้าแม่อายุ 24 ปี/เคล็ดลับมัดใจผัวเยอรมัน/คิดถึงเมืองไทย/เปิดพรหมจารีครั้งแรก/อาหารเยอรมันมือแรก/คำผู้หญิงข้ามชาติ/แฉขบวนการค้าสาวข้ามชาติ/ไฟระเค/ผู้ชายคนแรก/ทำแท้งเรื่องธรรมดา/ภัยมาถึงตัว/น้ำใจหญิงคนชั่ว/ไปอยู่กับบาทหลวง/สะใภ้เยอรมัน/ฝันสลาย/เพื่อนใหม่/ปาลวิอุ่มข่มขืน/ผู้ชายคนที่2/ไปอยู่กับผู้ชายอัปลักษณ์/หนีเสือปะจระเข้/สู่อิสรภาพ/พบเนื้อคู่แล้ว/ฝันที่เริ่มจะเป็นจริง/มาอยู่กับนอร์เบิร์ต/เหมือนนกที่บินสู่โลกกว้าง/จดหมายจากเยอรมัน/แม่ผัวกับลูกสะใภ้/เข้าพิธีแต่งงานวันขึ้นคืนสุข/พ่ิงามไปเยอรมัน/หาคุให้พ่ิงาม/ศักดิ์ศรีแม่ผัว/พ่ิงามเลือกคู่/ค่าตัวพ่ิงาม 150,000 บาท/พ่ิงามเข้าพิธีแต่งงาน/งานใหม่เพื่อนใหม่/พันต่อพันตาต่อตา/อาหารนานาชาติ/ปาลวิอุ่มต้องกลับศรีลังกา/กลับเมืองไทย/ท่องราตรีกรุงเทพ/โลกีย์เมืองกรุงเทพฯ/กลับบ้าน/ภาพลวงตา/ไปเที่ยวภูเก็ต/ได้สวมชุดขาวเป็นครั้งที่2/นอร์เบิร์ตประสบอุบัติเหตุ/ปัจฉิมบท/ปฐมบท

กล่าวโดยสรุปโดยตัวบทของนวนิยายเรื่องนี้ถูกตีพิมพ์ครั้งแรกเป็นตอน ๆ ในหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ หลังจากนั้นได้รวมเป็นเล่มในรูปแบบของนวนิยายและได้รับการตีพิมพ์อยู่บ่อยครั้ง และตัวบทยังถูกนำมาสร้างเป็นภาพยนตร์ ดังนั้นดิฉันไม่ใช่โสเภณีถูกผลิตซ้ำผ่านสื่อสาธารณะ ผู้รับตัวบทจึงเป็นผู้อ่านหนังสือพิมพ์ เป็นผู้ที่กำลังซื้อตัวรับชมภาพยนตร์ และเป็นผู้ที่มีกำลังซื้อตัวเล่มวรรณกรรม นอกจากนี้

การรับตัวบทประเภทรณกรรมผู้อ่านยังสามารถเข้าถึงตามห้องสมุดหรือร้านเช่าหนังสือทั่วไปได้อีกด้วย ดังนั้นตัวบทวาทกรรมสาธารณะเหล่านี้จึงมีอิทธิพลต่อความคิดของผู้รับตัวบทได้อย่างกว้างขวางเรื่อยมา

กลวิธีทางภาษาในการนำเสนออัตลักษณ์เมียฝรั่ง ในวาทกรรมเรื่องดิฉันไม่ใช่โสเภณี

ผลการวิเคราะห์กลวิธีการนำเสนออัตลักษณ์เมียฝรั่งในนวนิยายเรื่องดิฉันไม่ใช่โสเภณีนั้นพบหลายกลวิธี ได้แก่ การเลือกใช้คำศัพท์ การใช้อุปลักษณ์ การกล่าวอ้างว่าเป็นความคิดของคนทั้งหมดหรือส่วนใหญ่ การใช้มูลบทและ การใช้ประโยคกรรมจาก เพื่อนำเสนออัตลักษณ์เมียฝรั่ง วาทกรรมเรื่องดิฉันไม่ใช่โสเภณีสื่ออัตลักษณ์ 6 อัตลักษณ์โดยมีรายละเอียดทั้งหมดดังต่อไปนี้

อัตลักษณ์ที่ 1 การเป็นโสเภณี ชายตัว หรือทำงานในภาคบริการมาก่อน

กลวิธีทางภาษาในการนำเสนออัตลักษณ์นี้ได้แก่

1.1 การใช้อุปลักษณ์ เมียฝรั่งเป็นวัตถุหรือสินค้าที่สามารถซื้อขายได้

อุปลักษณ์ที่พบได้แก่ เมียฝรั่งเป็นวัตถุสิ่งของที่ที่สามารถซื้อขายได้ เช่น เงิน, ตีค่า, มีราคา, ค่าสมสู่ (หน้า 24) ชายตัว (หน้า 34) ชายของเก่า (หน้า 40) สาเหตุที่ค่าตัวของผู้หญิงไทยแพงกว่า (หน้า 65) ชายตัวให้ต่างแดน (หน้า 81) ผู้หญิงตกค้างให้ผู้ชายเลือก (หน้า 75) ไปทดลองอยู่ (หน้า 79) เสนอให้แกเลือกผู้หญิงคนใหม่ (หน้า 84) ขาดทุน ลงทุน ซื้อสินค้า (หน้า 90) ชายเรือนร่าง (หน้า 173) การใช้อุปลักษณ์ดังกล่าวเพื่อสื่อเมียฝรั่งเป็นโสเภณี และการใช้คำดังกล่าวยังสื่อเจตนาด้านลบกล่าวคือ การดูถูกและการไม่ให้เกียรติโดยมองว่า เมียฝรั่งเป็นเพียงวัตถุสิ่งของที่ที่สามารถซื้อขายและแลกเปลี่ยนได้

1.2 การใช้ประโยคกรรมจาก เช่น ถูกข่มขืน, ถูกเหยียดหยาม, ถูกหลอกขายตัว

ตัวอย่าง : เรื่องที่ถูกผู้หญิงไทยหลอกครั้งนั้นออร์เบิร์ตไม่ได้บอกให้บริษัทู้หรือจนเขาเป็นคนที่สปอร์ตมากคนหนึ่ง

(ดิฉันไม่ใช่โสเภณี: 201)

1.3 การใช้นามวลีบอกสถานที่ เช่น พักขา, พัฒน์พงศ์

1.4 การใช้มูลบทที่สื่อว่า เมียฝรั่งบางคนเคยทำงานภาคบริการมาก่อน

ตัวอย่าง: “ดิฉันเป็นผู้หญิงไทยคนเดียวของโรงแรมแห่งนี้ วันแรกยังไม่รู้จักใคร ก็ไปนั่งอยู่คนเดียว ใครๆ ก็คิดว่าเป็นผู้หญิงฟิลิปปินส์พอดิฉันบอกว่าไทยแลนด์ แต่ละคนจะมีสีหน้าแปลกๆ”

(ดิฉันไม่ใช่โสเภณี: 224)

ข้อความดังกล่าว สื่อให้เห็นว่าหญิงไทยเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปเกี่ยวกับ เรื่องการเป็นโสเภณีหรือการค้าประเวณี ภาษากายที่ปรากฏ “มีสีหน้าแปลกๆ” สื่อให้เห็นว่า หากมีหญิงไทยมาที่โรงแรมแห่งนี้ จะอนุมานได้ว่ามาค้าประเวณีหรือเป็นผู้หญิงในภาคบริการ

1.5 การใช้คำเรียก เช่น หมอนวด, อีตัว, โสเภณี เป็นต้น

1.6 การใช้การกล่าวอ้าง ด้วยการอ้างหรือยกข่าว มาแทรกไว้ในบทสนทนาของ ตัวละคร เช่น มีข่าวว่า.... กลวิธีนี้เพื่อสื่อว่ามีหญิงไทยไปเป็นโสเภณีที่ต่างประเทศ

ตัวอย่าง : ชาวหญิงไทยไปขายตัวในเยอรมันมี ให้ชมในโทรทัศน์แทบทุกคืน เพราะขณะนั้นบริษัทนายหน้า จัดหาผู้แต่งงานให้กับหญิงไทยกับผู้ชายเยอรมัน ผุดขึ้นมาเหมือนดอกเห็ด

(ดิฉันไม่ใช่โสเภณี:157)

อัตลักษณ์ที่ 2 การเป็นผู้หญิงที่ยากจน มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ยากลำบาก

กลวิธีทางภาษาในการนำเสนออัตลักษณ์นี้ได้แก่

2.1 การใช้อุปลักษณ์ เมียฝรั่งเป็นการเดินทางและการต่อสู้

การเป็นผู้หญิงที่มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ยากลำบาก อุปลักษณ์ที่พบได้แก่ เมียฝรั่งเป็นการได้มาซึ่งชีวิตใหม่ หรือการเกิดใหม่, เมียฝรั่งคือการตายเอาดาบหน้า อุปลักษณ์ทั้งสอง ได้สื่อให้เห็นว่า การได้เป็นเมียฝรั่งคือการได้เกิดใหม่และมีชีวิตที่ดีกว่าเดิม การใช้อุปลักษณ์ตายเอาดาบหน้า ยังสื่อถึงการมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ยากลำบาก อันเกิดมาจากความยากจน การมีชีวิตที่ไม่สะดวกสบาย

2.2 การใช้มูลบทด้วยการใช้ปฏิเสธมูลบท

ตัวอย่าง : เงิน เงิน เงิน ต่อไปจะมีเงินแล้วพ่อขา แม่ขา ดีใจกับมาศไหม
เราจะไม่จนอีกแล้วแม่เป็นหนี้ใครจะช่วยให้หมดทุกบาททุกสตางค์
(ดิฉันไม่ใช่โสเภณี: 113)

ข้อความดังกล่าวใช้คำว่า “ต่อไป” และ “จะ” ซึ่งแสดงสิ่งที่เป็นอนาคตว่าจะมีเงิน สื่อมูลบทว่าตอนนี้ไม่มีเงิน ทั้งนี้มีการใช้การปฏิเสธมูลบทว่า “เราจะไม่จน” ส่อให้ทราบว่าเป็นปัจจุบัน

2.3 การใช้คำกริยาแสดงอาการหรือความรู้สึกของเมียฝรั่ง เช่น จน, ไร้สาระ, ผจญชะตากรรม, อาภัพ, น้อยเนื้อต่ำใจ, อดทน, ดิ้นรน, ตกระกำล่ำบาก เป็นต้น

อัตลักษณ์ที่ 3 การเป็นหญิงหม้าย เคยแต่งงานหรืออยู่กับสามีคนไทยมาก่อน แต่ไม่ประสบความสำเร็จ

ต้องหย่าร้างกันกลวิธีทางภาษาในการนำเสนออัตลักษณ์นี้ได้แก่

3.1 การใช้คำเรียก เช่น หญิงหม้าย

3.2 การใช้การกล่าวอ้าง โดยสื่อความถึงหญิงไทยหลายคนซึ่งเป็นการกล่าวอ้างคนส่วนใหญ่เคยแต่งงานมาแล้ว

ตัวอย่าง : “ก็มีหลายคนนะ ที่เขาเขียนจดหมายมาบอกว่าไม่รังเกียจผู้หญิงที่เคยผ่านการแต่งงานมาแล้ว ขอให้ทำตัวให้ดี เหมาะสมกับที่จะเป็นภรรยาเขาก็จะไม่ยากเกินไปหรอกนะ”

(ดิฉันไม่ใช่โสเภณี: 256)

อัตลักษณ์ที่ 4 การเป็นผู้หญิงที่สังคมดูถูก ไม่ยอมรับและให้เกียรติ ซึ่งสังคมกล่าวหาว่าเมียฝรั่งสร้างความเสื่อมเสียและสร้างปัญหา

กลวิธีทางภาษาในการนำเสนออัตลักษณ์นี้ได้แก่

4.1 การใช้คำกริยาแสดงอาการหรือความรู้สึกของคนอื่นต่อเมียฝรั่ง เช่น ประณาม, รังเกียจ, ไม่ยอมรับ, กล่าวหา, ดูถูก, นินทา, ไม่พอใจ, หดหู่ และเหยียดหยาม

4.2 การใช้มูลบท เพื่อสื่อว่าการเป็นเมียฝรั่ง เป็นเรื่องน่าอาย สังคมดูถูกและไม่ได้รับการยอมรับ

“นอร์เบิร์ตเป็นสุภาพบุรุษที่ทำให้เกียรติผู้หญิงมาก ในขณะที่เดินด้วยกันเขายื่นมือมาให้ฉันจับโดยไม่อายต่อสายตาของผู้อื่น ที่จะคิดอย่างไรกับเขาที่คงผู้หญิงต่างชาติอย่างฉัน”

(ดิฉันไม่ใช่โสเภณี: 209)

ข้อความข้างต้นอนุมานได้ว่า เมียฝรั่ง หรือหญิงไทยที่เดินควบคู่กับชายฝรั่ง เป็นเรื่องที่สังคมดูถูก และมองว่าการเดินกับผู้หญิงไทยเป็นเรื่องที่น่าอาย ทั้งยังสื่อได้ว่า ชายฝรั่งไม่ค่อยให้เกียรติผู้หญิงไทย

4.3 การใช้คำกิริยาแสดงอาการหรือความรู้สึกของเมียฝรั่ง เช่น สร้างปัญหา

4.4 การกล่าวอ้าง ว่าการเป็นเมียฝรั่งนั้น สร้างปัญหาและนำความเสื่อมเสียมาสู่ประเทศไทย

ตัวอย่าง : “ผู้หญิงไทยในเยอรมันที่ใครๆ ก็ประณามว่าเป็นโสเภณีข้ามชาติ สร้างปัญหาให้กับประเทศชาติ นำความเสื่อมเสียมาสู่ลูกผู้หญิงมาเขียน”

(ดิฉันไม่ใช่โสเภณี: 14)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการกล่าวอ้างผู้หญิงไทยในเยอรมันถูกประณาม โดยเป็นการกล่าวอ้างด้วยการเหมารวมว่าเป็นผู้หญิงไทยทั้งหมดในเยอรมัน

อัตลักษณ์ที่ 5 เมียฝรั่งมีชีวิตสมรสที่ไม่ประสบความสำเร็จกับชายฝรั่ง กล่าวคือ ไม่ได้แต่งงานหรืออยู่กินกับผู้ชายฝรั่งที่ร่ำรวยตามที่หวัง สามฝรั่งไม่ได้ดูแล ถูกสามีและญาติพี่น้องของสามีทำร้ายร่างกายหรือใช้งานเยี่ยงทาส

กลวิธีทางภาษาในการนำเสนออัตลักษณ์นี้ได้แก่

5.1 การใช้อุปลักษณ์ เมียฝรั่งคือการเสี่ยงโชค หรือการถูกล็อตเตอรี่ ซึ่งอุปลักษณ์ดังกล่าวสื่อได้ว่า การเป็นเมียฝรั่งที่ประสบความสำเร็จ เป็นเรื่องที่ยากมาก เหมือนการถูกล็อตเตอรี่

5.2 การใช้การกล่าวอ้างว่า ชายฝรั่งส่วนใหญ่เป็นคนไม่ดีมีปัญหา ทอดทิ้งและทำร้ายหญิงไทย

ตัวอย่าง : มีอยู่ครั้งหนึ่งที่พ่อเปิดไปพบชาวผู้หญิงไทยถูกหลอกลงให้ไปขายตัวที่ประเทศเยอรมันแล้วถูกแมงดาทุบตีบังคับให้รับแขกชั่งไว้ในห้อง ตำรวจต้องเข้าไปช่วยเหลือจึงออกมาได้

(ดิฉันไม่ใช่โสเภณี: 70-71)

อัตลักษณ์ที่ 6 เมียฝรั่งเป็นผู้หญิงที่มีการศึกษาที่หลากหลาย กล่าวคือมีความรู้ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาถึงปริญญาเอก

กลวิธีทางภาษาในการนำเสนออัตลักษณ์นี้ได้แก่

6.1 การใช้คำกริยาแสดงอาการหรือความรู้สึกของเมียฝรั่ง เช่น การศึกษาดี, มีความรู้, พูดภาษาอังกฤษไม่ได้

6.2 การใช้การกล่าวอ้างว่า ผู้หญิงที่ต้องการการเป็นเมียฝรั่งมีความหลากหลายทางการศึกษา

ตัวอย่าง : “สาเหตุที่คุณด้อยหรือคุณสุคนธาต้องเขียนจดหมายฉบับนี้ อย่างละเอียดก็เพราะว่าคนที่ไปมีหลายระดับ ตั้งแต่จบ ป.4 ไปจนถึงปริญญาตรี ปริญญาโท ด็อกเตอร์ พยาบาล หรือแม้แต่ทำงานธนาคารหุ่ๆก็มี”

(ดิฉันไม่ใช่โสเภณี: 34)

จากกลวิธีทางภาษาข้างต้น (Linguistics Features) ประกอบสร้างชุดความคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์เมียฝรั่ง 6 ชุดความคิด ทั้งนี้มี 4 ชุดความคิดซึ่งเป็นวาทกรรมกระแสหลักที่ผลิตซ้ำและตอกย้ำให้ภาพของเมียฝรั่งเป็นภาพด้านลบ ได้แก่ 1) การเป็นโสเภณี ขายตัว หรือทำงานในภาคบริการมาก่อน 2) การเป็นผู้หญิงที่ยากจน มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ยากลำบาก 3) การมีชีวิตสมรสที่ไม่ประสบความสำเร็จกับสามีคนไทย 4) การเป็นผู้ที่สังคมดูถูกและไม่ได้รับการยอมรับและให้เกียรติในขณะเดียวกัน นวนิยายเรื่อง “ดิฉันไม่ใช่โสเภณีได้พยายามโต้กลับวาทกรรมกระแสหลัก ว่าด้วยเรื่อง 1) การมีชีวิตสมรสที่ไม่ประสบความสำเร็จกับสามีฝรั่ง และ 2) การเป็นผู้หญิงที่มีการศึกษาที่ดี

แม้ชื่อเรื่องของนวนิยาย “ดิฉันไม่ใช่โสเภณี” เองจะเป็นการปฏิเสธมูลบทแต่ในตัวของบทกลับผลิตสร้างให้ภาพของเมียฝรั่งเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับอาชีพในภาคอุตสาหกรรมและการบริการ ซึ่งความจนความแร้นแค้นประกอบกับการมีชีวิตคู่ที่ล้มเหลวจากสามีคนไทยเป็นแรงขับให้พวกเธอก้าวข้ามสู่การเลือกเป็นเมียฝรั่ง แม้ว่าจะมีโอกาสน้อยและมีความเสี่ยงสูงจากการใช้ช่องทางติดต่อหรือสานสัมพันธ์จากชายฝรั่ง เมียฝรั่งหลายคนเลือกใช้บริการจากบริษัทจัดหาคู่ หลายคนใช้อุตสาหกรรมภาคบริการและการท่องเที่ยวเป็นทางผ่านและหลายคนเลือกที่จะจัดการด้วยตัวเอง

ในขณะที่ตัวบทได้สร้างชุดความคิดเพื่อโต้ตอบวาทกรรมกระแสหลัก ได้แก่ การมีชีวิตสมรสที่ไม่ประสบความสำเร็จกับสามีฝรั่ง เพื่อให้ผู้อ่านตระหนักและเห็นว่าการเป็นเมียฝรั่งไม่ได้ประสบความสำเร็จหรือมีความร้ายแรงแต่อย่างไร เพื่อลดทอนกระแสการนิยามแต่งงานข้ามวัฒนธรรมกับชายฝรั่ง ในขณะนั้น และในขณะเดียวกันตัวบทก็ได้สร้างพื้นที่ทางความหมายให้เห็นว่าเมียฝรั่งเองก็เป็นผู้ที่มีการศึกษาที่ดี มีหลายระดับการศึกษา ไม่ได้เป็นภาพของผู้หญิงยากจนไร้การศึกษาเพียงอย่างเดียวตามที่วาทกรรมประเภทอื่นๆ พยายามสร้างภาพเหมารวมให้พวกเธอ

วิถีปฏิบัติสังคมและวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการเกิดตัวบท (Sociocultural Practice)

การประกอบสร้างอัตลักษณ์เมียฝรั่งในพื้นที่ความหมายของหญิงดีและหญิงไม่ดี ในวาทกรรม “ดิฉันไม่ใช่โสเภณี” ได้ประกอบสร้างชุดความหมายด้านลบ ได้แก่ การเข้าไปเกี่ยวข้องกับอาชีพในอุตสาหกรรมภาคบริการและการท่องเที่ยว การเป็นผู้หญิงที่มีความลำบากยากจน การไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตสมรสกับสามีคนไทย และการถูกสังคมดูถูกรังเกียจ ซึ่งสอดคล้องกับ Sirijit Sunanta (2013:186) กล่าวว่า การประกอบสร้างเมียฝรั่งในสื่อกระแสหลักในสังคมเมืองมองว่าเมียฝรั่งไร้ศีลธรรม วัตถุนิยม เป็นเหยื่อของการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ทั้งนี้ผู้เขียนจะเชื่อมโยงบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลโดยตรงกับการประกอบสร้างชุดความหมายดังกล่าวซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สังคมไทยไม่แตกต่างจากประเทศอื่นในเอเชีย ในประเด็นครอบครัวและชุมชนมีอิทธิพลอย่างมากต่อบุคคล สิทธิหน้าที่และข้อผูกพันต่าง ๆ ที่บุคคลพึงมีจะถูกกำหนดในแวดวงของครอบครัวเป็นสำคัญและเป็นลำดับแรก เช่น บทบาทผู้หญิงในฐานะผู้สืบสานค่านิยมและทัศนคติต่าง ๆ ทางสังคมเกี่ยวกับโดยตรงกับบทบาทในฐานะแม่และผู้ให้การศึกษาต่อบุตร บทบาทผู้หญิงในฐานะผู้ตามและผู้ดูแลครอบครัวยังคงอยู่ ถึงแม้ว่าปัจจุบันผู้หญิงจำนวนมากทำงานนอกบ้านแล้วก็ตามผู้หญิงก็ยังถูกมองว่าเป็นศูนย์กลางของครอบครัว สิ่งที่ตามมาคือการหล่อหลอมและการคาดหวังระหว่างลูกชายและลูกสาวแตกต่างกัน การรับรู้ยอมรับบทบาทที่แตกต่างกันระหว่างหญิงและชายทำให้พฤติกรรมระหว่างเด็กผู้หญิงและชายแตกต่างกัน เด็กผู้หญิงได้รับการอบรมให้ว่านอบน้อมง่าย ประพฤติดี สำหรับผู้หญิงจุดเน้นอยู่ที่การเป็นลูกที่ดี เป็นภรรยาที่ดีและเป็นแม่ที่ดี (สุธีรา ทอมสันและเมทินี พงษ์เวช. 2538: 5-7) ดังนั้นการเป็นลูกสาวที่ดีจึงหมายถึงการเลี้ยงดูบุพการีเมื่อยามแก่เฒ่า การเป็นแม่ที่ดีหมายถึงการอบรมเลี้ยงดูด้วยความรักให้เป็นคนดีและให้การศึกษาที่ดี การเป็นภรรยาที่ดีจึงหมายถึงการเป็นแม่บ้านหรือแม่ศรีเรือน การดูแลบ้านให้สะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อย ดูแลอาหารการกินของสามีและลูกรวมถึงการทำหน้าที่สนองตัณหาให้กับสามี และการซื้อสัตย์

ข้อเท็จจริงบางประการเกี่ยวกับการแต่งงานข้ามวัฒนธรรมของสาวไทยกับชายตะวันตกคือส่วนหนึ่งของผู้หญิงชนบทที่เป็นเมียฝรั่งมักผ่านชีวิตการแต่งงานกับชายไทยมาแล้ว แต่เกิดประสพปัญหาชีวิตครอบครัว เมื่อเกิดการหย่าร้างไม่ว่าโดยกฎหมายหรือพฤตินัย ผู้หญิงมักเป็นฝ่ายเลี้ยงดูบุตร (บัวพันธ์และคณะ 2549, รัตนนา 2548) ทั้งนี้งานวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์มักเชื่อมโยงการแต่งงานกับสามีฝรั่งนั้นเป็นแรงผลักดันที่มาจากความยากจนแต่หากมองในประเด็นด้านเพศภาวะ (gender) และเพศวิถี (sexuality) ของหญิงและชายในสังคมไทยซึ่ง “ความเป็นชาย” ถูกเชื่อมโยงกับความแข็งแกร่งและความต้องการทางธรรมชาติ ที่จะต้องปลดปล่อยพลังทางเพศรวมทั้งแสวงหาความหลากหลายทางเพศเป็นครั้งคราวทั้งหลังและก่อนแต่งงาน วิธีคิดเชิงวัฒนธรรมเช่นนี้เปิดโอกาสให้ผู้ชายที่แต่งงานแล้วยังมีอิสระที่จะพบปะและดื่มเหล้ากับเพื่อนผู้ชาย และแสวงหาความสุขทางเพศกับโสเภณีได้เป็นครั้งคราวใน นอกจากนี้สามีชาวไทยยังเป็นผู้ตัดสินใจว่าจะมีเพศสัมพันธ์หรือไม่และมักจะนึกถึงความต้องการ

ตัวเองเป็นหลัก โดยไม่ได้คำนึงถึงอารมณ์ ความพร้อมและความรู้สึกของผู้หญิง ผู้หญิงไม่ควรปฏิเสธเพราะถือเป็นหน้าที่ของผู้หญิงที่ควรตอบสนอง (ปณิธิ สุขสมบูรณ์, 2554:123-125) ดังนั้นผู้หญิงจึงเป็นฝ่ายตกอยู่ในสถานะลำบากมากกว่าผู้ชายในการดำเนินชีวิตทางเพศท่ามกลางระบบเพศวิถีในสังคมไทยเพราะไม่สามารถแสดงความต้องการของตัวเองได้มากเท่ากับผู้ชาย และแม้กระทั่งอาจจะไม่ทราบว่าอะไรคือความต้องการที่แท้จริงของตัวเองเลยก็ได้ (ปลินดา ระมิงค์วงศ์, 2554:158) กล่าวโดยสรุปนอกจากแรงผลักดันเศรษฐกิจที่ต้องการชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นแล้ว บทบาททางเพศของหญิงไทยที่ถูกตีกรอบโดยสังคมทำให้ไม่สามารถเปิดเผยความต้องการที่แท้จริงได้ในท่ามกลางสังคมชายเป็นใหญ่ซึ่งมีอิสรเสรีในพื้นที่นอกบ้าน ผู้หญิงจึงอาจตัดสินใจแต่งงานและย้ายถิ่นเพื่อลดทอนแรงต้านการกดขี่ทางเพศและหลบเลี่ยงการควบคุมจากครอบครัวของตนในสังคมที่อาศัยอยู่ (Ortiz.1996, Pedeza. 1991 อ้างถึงในปณิธิ สุขสมบูรณ์, 2554:114) ดังนั้นจึงอาจเห็นได้ว่าเมียฝรั่งส่วนใหญ่พวกเธอผ่านการแต่งงานกับชายไทยและหย่าร้างหรือสามีตายอย่างน้อย 1 ครั้ง จึงมาแต่งงานใหม่กับสามีชาวต่างประเทศ (รัตนา บุญมัยยะ.2548:23)

ปัจจัยแวดล้อมที่กล่าวข้างต้นซึ่งเป็นสาเหตุของการหย่าร้างกับสามีคนไทย ก่อนตัดสินใจเลือกแต่งงานใหม่กับสามีฝรั่งนั้น การแต่งงานข้ามวัฒนธรรมจึงทำให้ความเป็นเมียและบทบาททางเพศของหญิงไทยได้เปลี่ยนไปเพื่อให้ได้ทำหน้าที่ของแม่และลูกสาวที่ดี กล่าวคือเมียฝรั่งในฐานะแม่ที่มีลูกติดมาจากสามีไทยคนเก่าและในฐานะลูกสาวที่ต้องทั้งบ้านและครอบครัวไปเริ่มต้นชีวิตสมรสใหม่ในต่างแดน การทำหน้าที่ของลูกสาวและแม่ที่ดีในการดูแลครอบครัวจึงเป็นเพียงการส่งปัจจัยทางการเงินเท่านั้นซึ่ง Sirijit Sunanta (2013:184) กล่าวถึงความสำเร็จทางการเงินของเมียฝรั่งว่า ฐานะทางเศรษฐกิจของเมียฝรั่งดีขึ้นจนเป็นแรงบันดาลใจให้คนอยากทำตามทำให้ผู้หญิงคนอื่นๆ มองว่าเป็นทางเลือกที่ดี ขณะเดียวกันพ่อแม่ก็กระตุ้นให้ผู้หญิงหาแฟนฝรั่ง

การมองภาพเหมารวมว่าเมียฝรั่งรวยและมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีจึงกลายเป็นค่านิยมและพฤติกรรมเลียนแบบ ทั้งนี้จำนวนผู้หญิงที่แต่งงานกับฝรั่งเพิ่มขึ้นจริงแต่จำนวนการหย่าร้างก็ได้เพิ่มขึ้นตามเช่นกัน ปัญหาที่ตามมาคือมรดกหรือสิทธิ

ในการเลี้ยงดูลูก ปัญหาที่เกิดขึ้นกฎหมายครอบครัวของไทยมีช่องโหว่ทำให้เมียฝรั่งเสียเปรียบ เพราะไม่รู้กฎหมายรวมถึงพูดภาษาของสามีไม่ได้ (Indo-Asian News Agency.2007) นอกจากนี้ปัญหาการหย่าร้างกับสามีฝรั่งยังมีปัจจัยมาจาก ภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่าง ปัญหาการปรับตัวการใช้ชีวิตในชีวิตต่างแดนเมียฝรั่งหรือบางคนเคยเข้าไปเกี่ยวพันในวงจรการค้ามนุษย์ทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ

หากย้อนกลับไปที่ปรากฏการณ์การแต่งงานระหว่างชาวตะวันตกกับผู้หญิงไทยมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัดจากการตั้งฐานทัพทหารของอเมริกันที่เข้ามาร่วมรบในสงครามเวียดนาม ในช่วงทศวรรษที่ 1960 ฐานทัพเหล่านี้ใช้เป็นสถานที่พักรบในประเทศไทยซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 7 แห่ง ทั้งนี้ในปี ค.ศ. 1969 ยอดของทหารอเมริกันที่ประจำอยู่ในฐานทัพในประเทศไทยมีจำนวนสูงถึง 49,000 คน นอกจากนี้ยังมีทหารอเมริกันที่เข้ามาร่วมรบในสงครามเวียดนามซึ่งประจำในฐานทัพในประเทศอื่นๆ เข้ามาในประเทศไทยระหว่างช่วงพักรบ ทำให้จำนวนทหารอเมริกันในประเทศไทยเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนถึง 71,000 คน ฐานทัพอเมริกันหลายฐานรายล้อมไปด้วยสถาบันเชิง ร้านค้า บาร์ ไนต์คลับ และช่อง สถานที่เหล่านี้มีผลต่อการพัฒนาความสัมพันธ์ชั่วคราวแบบโสเภณีเป็นความสัมพันธ์ที่ยาวนานขึ้นแบบเมียเช่า ทั้งนี้ความสัมพันธ์แบบเมียเช่าอาจพัฒนาไปสู่การแต่งงานสำหรับเมียเช่าบางคน (Cohen, 2001:57-58)

ช่วงเวลาดังกล่าวจึงเกิดอาชีพเมียเช่าซึ่ง “เมียเช่าหลายรายได้ตั้งครุฑและมีบุตรเป็นลูกครั้งที่เรียกว่า “อเมอราเซียน” หรืออเมริกันเอเชียน เด็กเหล่านี้มักถูกเรียกว่าเป็น เด็กหัวแดง ขาวนอกนา ไ้หรั่ง หนังสือบางกอกโพสต์ฉบับวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2528 รายงานว่า ในปี พ.ศ. 2528 จำนวนลูกครึ่งในประเทศไทยประมาณ 7,000 คน” (วิลา วิลัยทองและวิศรา ตั้งคำวนิช, ออนไลน์) และลูกครึ่งจำนวนมากถูกทอดทิ้งหลังจากทหารอเมริกันกลับประเทศ ในความเป็นจริงอีกด้านหนึ่งของสังคมไทยในทศวรรษ 2530 ลูกครึ่งจำนวนมากมีความสำคัญและถูกจับตาเป็นพิเศษในฐานะนักร้องและนักแสดงที่มีหน้าตาและบุคลิกที่ดีตั้งตัวระหว่างไทยและยุโรป อนึ่งการเพิ่มขึ้นของเมียฝรั่งยังส่งผลให้การเติบโตของจำนวนโรงเรียนนานาชาติที่ขยายไปยังหัวเมืองใหญ่ทั่วประเทศไทยอีกด้วย (ทินวัฒน์ สร้อยกุดเรือ. 2555)

เหตุการณ์ทางสังคมที่ได้กล่าวข้างต้นล้วนส่งผลถึงวิถีปฏิบัติตลอดจนความคิด ความเชื่อ ของผู้คนที่มีความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับเมียนมาร์ อาทิ บทบาทเมียนมาร์กับสามัคคีไทยและสามัคคีฝรั่งเศส บทบาทแม่กับลูกที่เกิดจากสามัคคีไทยและ/หรือสามัคคีฝรั่งเศส รวมถึงบทบาทลูกสาวกับแม่ผู้ให้กำเนิด ทั้งนี้สังคมคาดหวังให้เมียนมาร์ทำหน้าที่แม่และเมียที่ดีไปพร้อมกัน

โสเภณีและการค้ามนุษย์ การแต่งงานข้ามวัฒนธรรมถูกอธิบายและเชื่อมโยงกับการตั้งฐานทัพอเมริกาในประเทศไทยระหว่างสงครามเวียดนามด้วยการใช้ประเทศไทยเป็นสถานที่พักผ่อนคลายเครียด (Rest & Recreation-R&R) ของทหารอเมริกากระหว่างสงครามเวียดนามในปลายทศวรรษ 1960 ซึ่งฐานทัพอเมริกันในประเทศไทยมีทั้งหมด 7 แห่ง รวมทั้งกรุงเทพฯ ส่วนภาคอีสานมีที่จังหวัดอุดรธานี อุบลราชธานี และนครราชสีมา ส่งผลให้เกิดการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐเพื่อนำมาซึ่งรายได้สู่ประเทศ การเติบโตของเศรษฐกิจภาคบริการและการท่องเที่ยวในช่วงนั้น ได้ดึงดูดชาวชนบทโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้หญิงเข้าสู่อาชีพบริการต่าง ๆ ในเขตเมืองและแหล่งท่องเที่ยว (รัตนาลาภานันท์และคณะ, 2550: 69-97)

ในขณะที่นโยบายทางภาครัฐมีการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมครั้งแรกใน พ.ศ. 2504 ส่งผลให้สัดส่วนการผลิตในภาคอุตสาหกรรมและบริการยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และสัดส่วนการผลิตของภาคเกษตรกรรมมีแนวโน้มลดลงอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าภาคอุตสาหกรรมและบริการมีความสำคัญมากขึ้น (นิรมล สุธรรม, 2551:141) จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจรัฐบาลได้กำหนดให้มี “ปีการท่องเที่ยวไทย” อยู่หลายครั้ง เช่น ปี พ.ศ. 2523 และ 2527 แต่เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจไทยและเศรษฐกิจโลกซบเซา กิจกรรมที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเลยไม่เฟื่องฟูนัก เมื่อเทียบกับปีการท่องเที่ยว พ.ศ. 2533 ซึ่งเป็นช่วงที่เศรษฐกิจไทยและโลกกระตือรือร้นมาส่งผลให้นักท่องเที่ยวเข้ามาในประเทศไทยเป็นจำนวนมากจนเกิดภาวะขาดแคลนโรงแรม อันเป็นเหตุให้ธุรกิจโรงแรมและธุรกิจท่องเที่ยว ธุรกิจร้านอาหารภัตตาคาร ธุรกิจการบินเติบโตขึ้นมาก (นิรมล สุธรรม, 2551:176)

ปรากฏการณ์ดังกล่าวทำให้ในปัจจุบันโอกาสการทำงานเปิดกว้างสำหรับผู้หญิงมากขึ้น ความสามารถและศักยภาพของผู้หญิงเป็นที่ยอมรับมากขึ้น ผู้หญิงเป็นแรงงานส่วนใหญ่ของอุตสาหกรรมการส่งออกและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งทำรายได้ให้แก่ประเทศอย่างมหาศาล (สุธีรา ทอมสันและเมทินี พงษ์เวช, 2538: 3) ในขณะการก้าวเข้าสู่อุตสาหกรรมใหม่ (NIC) ทำให้ธุรกิจช่องและโสเภณีเติบโตแม้ว่าโสเภณีเป็นธุรกิจที่ผิดกฎหมาย แต่ก็ทำรายได้ที่มากเข้าประเทศเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย (Magorie A.1992) และโสเภณีบางคนได้ก้าวข้ามสู่การแต่งงานข้ามวัฒนธรรมเช่นเดียวกัน จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของ สดช. (NESDB 2004) พบว่าหญิงไทยในภาคอีสานใช้ 3 วิธีหลักในการเชื่อมโยงกับชายชาวตะวันตก 54% พบคู่ของตนเองในสถานที่ทำงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานบันเทิงเรีงมย์ 20% พบคู่ของตนเองโดยผ่านการแนะนำของครอบครัว เครือญาติ และเพื่อน และอีก 26% พบคู่ของตนเองจากการเดินทางติดต่อด่วนตัว (รัตน บัญมัยยะ, 2548:21)

ในสังคมปิตาธิปไตยนั้นผู้หญิงเชื่อว่าเธอจะสามารถมีตัวตนได้ก็เพราะได้รับการยอมรับโดยผู้ชาย อุดมการณ์ความโรแมนติกที่ถูกพัฒนาขึ้นมาเพื่อไม่ให้ผู้หญิงหลุดพ้นจากการผูกติดกับผู้ชายได้ ผู้หญิงส่วนมากไม่เคยหยุดที่จะหาความรักและการยอมรับจากผู้ชาย ทำให้ผู้หญิงตกเป็นรองผู้ชายในเรื่องเพศเพราะผู้ชายสามารถตัดเรื่องเพศและอารมณ์ออกจากกันได้ ในขณะที่ผู้หญิงทำแบบนั้นไม่ได้ ผู้หญิงต้องพึ่งพิงผู้ชายสำหรับความมั่นคงทางอารมณ์ด้วยความเชื่อว่าตัวเองจะอยู่เพื่อผู้ชายและเพื่อเช็กส์ที่มากับความพร้อมแบบโรแมนติก (ปลินดา ระมิงค์วงศ์, 2554: 159) แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับที่ Yos, 1992 (อ้างถึงใน ยศ สันตสมบัติ, 2548:27) กล่าวว่า สิ่งที่ทำให้เพศพาณิชย์ในสังคมไทยมีลักษณะพิเศษและแตกต่างไปจากตะวันตกอยู่ตรงที่ว่า เมื่อพันธสัญญาทางธุรกิจหรือซื้อบริการในช่วงแรกจบสิ้นลง สัมพันธภาพระหว่างหญิงบริการชาวไทยกับลูกค้าฝรั่งจะค่อย ๆ เปลี่ยนไปอย่างมีนัยสำคัญ การที่หญิงบริการตัดสินใจอยู่กับลูกค้าต่อไปอาจเริ่มต้นจากความพร้อมของลูกค้าที่จะอุปถัมภ์ค่าจุนทางด้านการเงินแก่เธอ แต่ในขณะเดียวกัน การพึ่งพิงและความผูกพันทางอารมณ์ก็อาจเกิดขึ้นและแสดงออกในรูปแบบอื่นๆ ที่นอกเหนือไปจากความต้องการเงิน ดังนั้นเพศสถานะและเพศวิถีในสังคมไทย จำเป็นต้องให้ความสนใจ

กับผลกระทบของระบบทุนนิยมและบริโภคนิยม ที่มีการนิยามความหมายว่าด้วย เพศและร่างกายของมนุษย์ในลักษณะเป็นสินค้าเพิ่มขึ้น และในขณะเดียวกันก็มีความ สัมพันธ์อย่างแนบแน่นกับการเฟื่องฟูและขยายตัวของเพศพาณิชย์และการค้าประเวณี ในรูปแบบต่างๆ ในสังคมไทย (ยศ สันตสมบัติ, 2548: 22)

การเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของอุตสาหกรรมเริงรมย์และการค้าประเวณี ในช่วงพุทธทศวรรษที่ 2530 ทำให้เด็กหญิงถูกผลักเข้าสู่อาชีพบริการทางเพศในอัตรา ที่สูงขึ้น ในขณะเดียวกันแนวคิดเรื่องพรหมจรรย์เริ่มมีลักษณะเป็นสินค้าเพื่อปรนเปรอ ความหื่นกระหายของชายที่มีอำนาจเงินมากกว่า (ยศ สันตสมบัติ, 2548: 19) การเกิดอาชีพโสเภณีหรือหญิงบริการทางเพศมิใช่เป็นตัวปัญหา หากแต่เป็น ผลผลิต ของปัญหาสังคมที่มีสาเหตุมาจากหลากหลายด้าน สาเหตุประการหนึ่งคือปัญหาทาง ด้านเศรษฐกิจทั้งระดับครอบครัวและ ความยากจน การกระจายรายได้ของประเทศ ไม่ยุติธรรม ความแตกต่างทางด้านการพัฒนาระหว่างเมืองกับชนบท ความแตกต่าง ทางด้านรายได้ระหว่างเมืองกับชนบท จึงก่อให้เกิดการอพยพแรงงานหญิงจากชนบท เข้าสู่เมืองเพื่อแสวงหารายได้จุนเจือครอบครัวมากขึ้น ประกอบกับมีความรู้น้อยจึงหันมา ประกอบอาชีพขายบริการทางเพศ (นิรมล สุธรรมกิจ, 2551: 262)

แม้โสเภณีจะเป็นปรากฏการณ์ที่มีมานานในสังคมไทย แต่การที่โสเภณี จำนวนมากแต่งงานข้ามวัฒนธรรมนั้นมักมีความเชื่อมโยงกับการตั้งสถานที่พักรบ ของทหารอเมริกันในช่วงของสงครามเวียดนามประกอบกับนโยบายภาครัฐที่ส่งเสริม อุตสาหกรรมภาคบริการและการท่องเที่ยวและการเข้าเป็นนิคมอุตสาหกรรมใหม่ (NIC) ทำให้ธุรกิจโสเภณีเติบโต ผู้หญิงในชนบทที่ทำงานภาคเกษตรเข้าสู่เมืองเพื่อมา เป็นแรงงานในภาคบริการการท่องเที่ยวซึ่งความยากจนและเพศวิถี (ของหญิงไทย ที่ไม่สามารถแยกความรักจากเชือกส้อยออกจากกันได้) หญิงหลายคนเลื่อนสถานะสู่การ แต่งงานข้ามวัฒนธรรมกับชายชาวต่างชาติผู้ซื้อบริการ ปรากฏการณ์เหล่านี้ล้วนส่งผล ต่อตัวบทในการประกอบสร้างวาทกรรมกระแสหลักให้เมียฝรั่งมีความสัมพันธ์หรือ เกี่ยวข้องการธุรกิจการเป็นโสเภณี หรือการค้ามนุษย์

การไม่ได้รับเกียรติ สังคมดูถูก รังเกียจ ต่อดัน ในสังคมไทยได้กำหนดคุณค่าของผู้หญิงไว้ที่ความเป็นกุลสตรีและรักษานวลสงวนตัว การอยู่ในระบบผัวเดียวเมียเดียว และการมีพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย คำสอนและหลักปฏิบัติของชาวพุทธขั้นพื้นฐานที่กำหนดให้คนยึดถือและปฏิบัติตาม หากหญิงไม่ปฏิบัติตามวิธีที่สังคมคาดหวังก็อาจจะถูกประณามให้เป็นคนไม่ดีได้ ดังนั้นเราจึงพบว่าวาทกรรมสาธารณะประกอบสร้างให้เมียฝรั่งเป็นหญิงไม่ดี ไม่เป็นกุลสตรี

ในบทบาทแม่และเมียนั้นเนื่องด้วยคำสอนของสังคมไทย เน้นความเป็นใหญ่ของสามี ซึ่งถ้าหญิงขาดซึ่งสามี ต้องเป็นหม้ายแล้วว่าปรากฏเป็นความอับอาย ผู้หญิงอาจจะทำอะไรทุกอย่างไม่ได้ ต้องพึ่งความมีหน้ามีตาของสามี คนจะนับถือสตรีก็ตรงยศศักดิ์ของสามี ซึ่งทำให้ความมีค่ามีโอกาสดำเนินสร้างตัวเองของผู้หญิงด้อยไป ทั้งนี้เพราะค่านิยมไทยสมัยก่อนไม่นิยมให้หญิงทำงานนอกบ้าน บทบาทของหญิงจึงด้อยกว่าชาย (พรพิไล ถ่มงษ์รัชส์ัตว์, 2539: 65) นอกจากนี้เพศและพฤติกรรมทางเพศที่ถูกต้องติงามคือเรื่องที่มีลักษณะสอดคล้องกับธรรมชาติ ในขณะที่รูปแบบของเรื่องเพศที่แตกต่างออกไปถูกมองว่าผิดปกติเพราะไม่สอดคล้องกับธรรมชาติ (ปลินดา ระมิงค์วงศ์, 2554: 153) เมียฝรั่งส่วนมากเคยผ่านการแต่งงานและอยู่กินกับสามีคนไทยมาแล้ว การแต่งงานกับสามีต่างชาติที่มีภาษา วัฒนธรรมรวมถึงลักษณะกายภาพที่แตกต่างกัน การแต่งงานข้ามวัฒนธรรม จึงถูกมองว่าเป็นเรื่องที่ผิดด้วย

ในภาวะที่สังคมเข้าสู่สังคมอุตสาหกรรมใหม่ แผนนโยบายพัฒนาประเทศทำให้แรงงานมีการเคลื่อนย้ายจากภาคเกษตรกรรมมาสู่ภาคอุตสาหกรรมและการบริการในตัวเมือง ชาวนาที่มีศึกษาน้อยได้อพยพเข้ามาขายแรงงานในสุเมืองหลวง ชาวบ้านที่มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะได้พบปะกับคนไทยในภาคกลางโดยทั่วไป และโดยเฉพาะกับคนไทยในเมืองอยู่เสมอ ความรู้สึกของชาวอีสานที่อพยพเข้ามาในกรุงเทพฯ ความรู้สึกที่ว่าชาวกรุงเทพฯถูกกดขี่เป็นคนบ้านนอกผู้ซึ่งไม่มีความสามารถแม้จะพูดภาษาไทยให้ถูกต้อง (สุเทพ สุนทรเกสซ์. 2511:235) ก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้พวกเขารู้สึกแปลกแยกและด้อยค่า

เมื่อเมืองกลายเป็นแหล่งความเจริญและเป็นแหล่งดึงดูดให้ประชากรจากชนบทเข้ามาอยู่อาศัยรวมกันมากขึ้น เกิดความแออัดยัดเยียด เกิดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและเป็นที่มาของการแบ่งกลุ่มคนที่อพยพเข้ามาอยู่ในเขตเมือง คนเหล่านี้ยังคงมีวัฒนธรรมและความเชื่อของตนเอง เมืองจึงกลายเป็นที่อยู่อาศัยขนาดใหญ่ของคนที่ไม่รู้จักกันเลย ซึ่งเป็นที่มาของความรู้สึกแปลกแยก หรือแปลกหน้า (นฤพนธ์ ต้ววิเศษ, 2545:15) ในสังคมที่ชนชั้นชัดเจนแบบสังคมไทย คนในชนบทตระหนักดีว่าตนเองต่ำต้อยในขณะที่คนเมืองเองก็มองคนชนบทในภาพที่ลบ ส่งผลต่อคนชนบทถึงความละเอียดรู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัย (Sirijit Sunanta, 2013:186)

จากการเคลื่อนย้ายแรงงานเข้ามาสู่เขตเมือง ธุรกิจการค้าประเพณีที่ถูกเชื่อมโยงกับการตั้งฐานทัพของทหารอเมริกันในช่วงสงครามเวียดนามประกอบกับแผนพัฒนาประเทศและการส่งเสริมการท่องเที่ยวของภาครัฐทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการบริการรวมถึงธุรกิจทางเพศเติบโต หญิงสาวจำนวนมากได้ก้าวเข้ามาสู่การค้าประเพณีอันมาจากแรงผลักดันจากความจนจากผลเศรษฐกิจของประเทศที่ซบเซาและการพัฒนาและการกระจายรายได้ไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะชาวนาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งนี้โสเภณีจำนวนมากได้สานความสัมพันธ์ต่อกับลูกค้าจนหลายคนเลื่อนสถานะและบทบาทด้วยการแต่งงานข้ามวัฒนธรรม

การที่เมียฝรั่งถูกเชื่อมโยงกับความหมายด้านลบ อาทิ การไม่ได้เป็นกุลสตรี การเป็นผู้หญิงที่ไม่ดี การไม่ได้แสดงบทบาทแม่และเมียที่ดี การมีรูปร่างหน้าตาที่ไม่สวยงาม การที่มีการศึกษาน้อยและมาจากสังคมเกษตรกรรมในชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การที่เมียฝรั่งบางคนเคยเป็นโสเภณีและผ่านการทำงานในภาคบริการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมาก่อน ล้วนส่งผลต่อความรู้สึกนึกคิดของคนในสังคมไทยที่มีต่อเมียฝรั่งในด้านลบ เมียฝรั่งซึ่งเป็นมนุษย์ที่ถูกอธิบายว่าเป็นพวกชายขอบได้กลายเป็นคนที่ถูกมองอย่างแปลกประหลาดและอาจเป็นคนที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด (นฤพนธ์ ต้ววิเศษ, 2545:3) พวกเขาจึงถูกต่อต้าน ถูกรังเกียจและไม่ได้รับเกียรติจากบุคคลในสังคมไทย

จะเห็นได้ว่า สภาพสังคมและวัฒนธรรมในสังคมไทยล้วนส่งผลต่อวิถีปฏิบัติของผู้คนในสังคม ภาษาซึ่งถูกรายล้อมด้วย ความคิด ความเชื่อ วัฒนธรรม สภาพเศรษฐกิจ นโยบายภาครัฐ ฯลฯ ในแต่ละยุคสมัย ต่างเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดตัวบทประเภทต่าง ๆ ที่หล่อหลอมความคิดและความหมายของผู้คนในสังคมไทย ในแต่ละช่วงสมัยตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน ชุดความคิดบางประการยังได้ถ่ายทอดและเชื่อมโยงจากอดีตมาถึงปัจจุบันด้วยการผลิตซ้ำและตอกย้ำ และบางชุดความคิดเกิดขึ้นใหม่เพื่อตอกย้ำแนวคิดชุดเก่าให้มีความชัดเจน หรือแม้กระทั่งบางชุดความคิดผลิตใหม่เพื่อไปตอบโต้แนวคิดชุดเก่าอีกด้วย อย่างไรก็ตามภาษาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมของคนในสังคมมีอิทธิพลต่อการชักนำความคิดอย่างมาก ความคิดของผู้คนในสังคมจะเป็นไปในทิศทางใด ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับผู้มีอำนาจในการครองและผลิตสื่อที่มีผลต่อการรับรู้ของผู้คนในสังคมด้วย

เอกสารอ้างอิง

- Cohen, E. (2001). “Transnational Marriage in Thailand: The Dynamics of Extreme Heterogamy” in Thomas G. Baure and Bob Mckercher(eds.) Sex and Tourism : Journeys of Romance, Love, and Lust. New York: The Haworth Hospitality Press.
- Fairclough, N. (1992). **Discourse and Social Change**. Cambridge: Polity Press.
- Fairclough, N. (1995a.) **Critical Discourse Analysis**. London: Longman.
- Indo-Asian News Agency.2007.**Cross-culture marriages a mixed blessing in Land of Smiles**. Retrieved from [http:// www.dnaindia.com/word/1109641/report-c Cross-culture-marriages-a-mixed-blessing-in-Land-of-Smiles](http://www.dnaindia.com/word/1109641/report-c-Cross-culture-marriages-a-mixed-blessing-in-Land-of-Smiles)
- Margorie A. Muecke (1992). Mother sold food, daughter sells her body: The culture continuity of prostitution. **Social Science & Medecine**. 35 (7) Pp.891-901

- Sirijit Sunanta.(2013).**Gender Nation and Classed Modernity:The Perceptions of Mia Fa rang(Foreigners's Wives) in Thai Society**. Thompson,E.C, et(eds). Cleavage, Connection and Conflict in Rural, Urban and Contemporary Asia. Singapore: Springer, pp. 183-200.
- ทินวัฒน์ สร้อยกุดเรือ (2555). “เมียฝรั่ง:ภาษาและการสื่อสาร”. วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์. 29(1). 165-185.
- นฤพันธ์ ตัววิเศษ.(2544). ข้อพิจารณาเรื่อง ความเป็นชายชอบกับการศึกษาวัฒนธรรม.ปริตตา เฉลิมเผ่า กอนันตกุล(บรรณาธิการ) ในชีวิตชายชอบ ตัดตนกับความหมาย. กรุงเทพฯ: ศูนย์มนุษยวิทยาสรินธร.
- นิรมล สุธรรมกิจ. (2551). สังคมไทยกับเศรษฐกิจ กรณีศึกษาประเทศไทย (พ.ศ.2500-2545). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บัวพันธ์ พรหมพักพิงและคณะ. (2548). การแต่งงานข้ามวัฒนธรรมของผู้หญิงในชนบทอีสาน. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (รายงานวิจัย)
- ปณิธิ สุขสมบูรณ์ (2544). เพศภาวะและเพศวิถี ข้ามวัฒนธรรมการศึกษาในกรณีย้ายถิ่น และการแต่งงานข้ามวัฒนธรรมของผู้หญิงไทยกับสามีชาวตะวันตก ในปัจจุบัน.วารสารเพศวิถีศึกษา. ปีที่ 1 .109-134.
- ปลินดา ระมิงค์วงศ์ (2544). ผู้หญิงไทยชนชั้นกลางกับเรื่องเพศนอกการแต่งงาน: การให้ความหมายและการต่อรองกับกรอบเพศที่ชอบธรรมของสังคม. วารสารเพศวิถีศึกษา. ปีที่ 1 .151-166.
- ยศ สันตสมบัติ (2548). การทำความเข้าใจเพศสถานะและเพศวิถีในสังคมไทย. ใน อมรา พงศาพิชญ์ (บรรณาธิการ) เพศสถานะและเพศวิถีในสังคม. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ผกามาศ ปรีชา (2542). ดิฉันไม่ใช่โสเภณี.พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อักษรเฟื่องฟ้า.

พรพิไล ถมั่งรักษัสัตว์ (2529). **ปรัชญาแห่งหญิง**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัตนา บุญมัยยะ (2548). “ภรรยาฝรั่ง: ผู้หญิงอีสานกับการแต่งงานข้ามวัฒนธรรม” **วารสารลุ่มน้ำโขง**. 1(2).pp 1-54

วารณี โภคพานิชวงศ์และกุลภา วจนสาระ(2548). **พุทธศาสนาและมิติเรื่องเพศในสังคมไทยวังวน วิชาการกับความพยายามบทวนใหม่**. อมรา พงศาพิชญ์ (บรรณาธิการ)ในเพศสถานะและเพศวิถีในสังคม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุธีรา ทอมสันและ เมทินี พงษ์เวช. (2538). **ผู้หญิง: กระแสหลักของการปรับเปลี่ยนสังคมใน 5 ปี ข้างหน้า**. สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนาสมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรีฯ.

สุเทพ สุนทรเภสัช. 2511. **สังคมวิทยาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ออนไลน์

ดิฉันไม่ใช่โสเภณี. (<https://th.wikipedia.org/wiki>) เข้าถึงเมื่อ 10 ธันวาคม 2558.

วิลลา วิลัยทองและวิศรา ตั้งคำวานิช. **เมียเช่าและลูกครึ่งจิไอ**.เอกสารออนไลน์ เข้าถึงเมื่อเมษายน 2557